

Rausa

**Erfgoedtijdschrift voor Borchtlombeek, O.L.V.-Lombeek, Pamel en Strijtem
Verschijnt 8 maal per jaar. Vijfde jaargang nr. 1, Roosdaal, februari 2017**

Rausa

Erfgoedtijdschrift voor
Borchtlombeek, O.L.V.-
Lombeek, Pamel en Strij-
tem

Secretariaat en verant-
woordelijke uitgever:
Erfgoed Rausa, Varing 40,
1760 Pamel
www.rausa.be

Werkten mee aan dit num-
mer: Norbert Verbestel
(Fotografenvereniging
Roosdaal), Herman Van
Herreweghen, Bart Caulier,
Karen Van Schuerbeeck,
Jan De Mont

Eindredactie:
Kristien Hemeryckx en
Walter Evenepoel

Iedere auteur is verant-
woordelijk voor haar/zijn
bijdragen.

Je kan je gratis abonneren
op de digitale versie van
Rausa door een eenvoudig
bericht te sturen naar
erfgoed.rausa@gmail.com

Het tijdschrift is ook in ge-
drukte versie beschikbaar,
maar dan kost een jaar-
abonnement € 20- te stor-
ten op
BE 97 8601 1557 2549

©
Zonder voorafgaande toestem-
ming van Erfgoed Rausa mag
niets uit deze uitgave worden
verveelvoudigd en/of openbaar
worden gemaakt door middel
van druk, fotokopie of op welke
andere wijze dan ook.

om te beginnen...

Rausa verschijnt in februari, maart, april, juni, augustus, september, november en december in digitale versie en op aanvraag in gedrukte versie. De digitale nummers zijn gratis. Wie een gedrukte versie wil, kan zich in december abonneren (€ 20) voor de volgende jaargang. **In de loop van het jaar worden geen nieuwe gedrukte abonnementen genoteerd.**

Wie zelf artikels wil schrijven of beeldmateriaal wil bezorgen is hartelijk welkom. De bijdragen graag inleveren een maand voor de datum van verschijnen.

Redactieadres:

Erfgoed Rausa, Varing 40, 1760 Pamel,
rausa@skynet.be, 054 32 33 64

Abonneeradres: erfgoed.rausa@gmail.com

Inhoud van dit nummer:

Blz. 2	om te beginnen
Blz. 3	o, dennenboom
Blz. 4	terugblik
Blz. 5	Rausa in actie
Blz. 6	De man met de hamer
Blz. 11	Rik Borginon over Rik Borginon
Blz. 16	Niet meer zo vers van de pers
Blz. 18	Zotte maandag

Op de voorpagina: dat er vroeger in Pamel ook dames met allure woonden, mag blijken uit deze foto uit 1918 van Celine Appelmans (archieff Francine Geeroms en Frans Baeyens, bewerking Jan De Mont))

O, dennenboom

Veel sparren hebben een droevige tijd achter de rug. Niet alleen worden zij brutaal de voet afgezaagd en komen zij in veel te warme kamers, bedolven onder glimmende ballen en ander spul terecht, maar worden zij na de kalkoen- en kerststronkorgieën zonder vooropzeg afgedankt en op de stoep gegooid. Daar haalt het gemeentepersoneel hen op en deponeert ze oneerbiedig op een evenementenweide, waar zij in een vlammevende massa-executie ten onder gaan. Terwijl sommigen in een walm van overzoeete glühwein van "O dennenboom" zingen, wordt hen nog het laatste greintje respect ontnomen. Immers, de kortnaaldige boom die bijna altijd wordt gebruikt voor dit ritueel, is geen den maar een spar (*picea excelsa*). Maar goed, het ligt dus allemaal weer voor een tiental maand achter ons. Vorige week hebben we al het kleurige geschenkpapier en verpakingskarton met de ophaaldienst meegegeven en de geschenken (voor zover ze niet eet- of drinkbaar waren) in een kast opgeborgen, om ze volgend jaar als spetterende verrassing aan iemand anders cadeau te doen. Een papiertje met de naam van de schenker op kleven is aan te raden, het gevaar bestaat dat je volgende kerst het geschonkene aan de schenker teruggeeft.

Intussen zijn we dus begonnen aan dat fantastische jaar waar we, afgaand op de fraai geformuleerde wensen, met een spetterende gezondheid zullen doorvliegen, vrijwel elke dag omringd door de mensen die beloofd hebben om dit jaar echt wél eens langs te komen. Hoop is een hartverwarmend gevoel en dat kunnen we bij deze barre temperatuur dus best gebruiken.

Hopen, dat doen we ook bij Rausa...! Hopen dat we op ons elan mogen verder gaan, dat we opnieuw onverwachte, mooie verhalen kunnen vertellen over een heleboel fijne, eenvoudige of merkwaardige mensen of gebeurtenissen. Dat we de knopen in het geheugen van ons verleden kunnen ontwarren en Rausa's vol verrassende artikels mogen aanbieden aan al wie een boon heeft voor die pittige histories.

Nog mooier zou het zijn, mochten er zich nog enkele mensen met een mooi verhaal en/of een vlotte pen aanbieden. Met een heel diepe buiging zouden we 'correspondenten' uit Kattem en Borchtlombeek verwelkomen zodat we ook over deze fijne deelgemeente wat meer kunnen berichten. "In deze hoop wil ik leven en sterven" stond vroeger in onze catechismus, al zijn we zinnens om dat laatste nog niet te doen in 2017.

WE

Winters tafereel: begrafenis van Rufin De Strijcker, Borchtlombeek, 1958.

7 januari:

Hommage aan Hubert Van Herreweghen.

Het was bewonderenswaardig hoeveel dapperen zich op die bevroren zaterdag hebben gewaagd op de glijbanen van het Pajots wegennet om in het Koetshuis getuige te zijn van een sobere, ontroerende en tegelijk feestelijke hommage met de onvergetelijke gedichten in de hoofdrol.

Verlenging tentoonstelling

Omdat de barre weersomstandigheden nogal wat mensen hebben belet te komen kijken naar de tentoonstelling over Hubert Van Herreweghen, bieden wij iedereen de kans om vooralsnog deze tentoonstelling te komen bezoeken.

Zaterdag 4 februari, van 9 tot 12 uur, in de erfgoedkelder van GC Het Koetshuis.

Foto (boven): Marleen Van den Houte draagt voor, onder: gezellig napraten in de foyer.

8 januari:

Nieuwjaarsreceptie in Borchtlombeek

Het wordt een mooie traditie, de tweejaarlijkse nieuwjaarsreceptie waarop het gemeentebestuur alle burgers uitnodigt. De stemming was opperbest en Erfgoed Rausa was ook van de partij met de opstart van de Roosdaalse Eeuwigdurende Kalender.

Enkele sfeerfoto's van Karen Van Schuerbeek:

Boven: vrolijke verbroedering. Onder: uit elke deelgemeente kwam een vertegenwoordiger de nieuwsfeiten van 2016 verkondigen. Roosdaals Eeuwigdurende Kalender werd flink aangevuld!

Nacht van de geschiedenis

Erfgoed Rausa
i.s.m. Davidsfonds Roosdaal
**Anne Gies over
Anne Frank en Miep Gies**

Wie wordt niet geroerd door het tragische levensverhaal van **Anne Frank**, het Joodse meisje dat twee jaar lang ondergedoken leefde in een Amsterdams achterhuis, verraden werd en afgevoerd om uiteindelijk in het concentratiekamp van Bergen-Belsen te sterven in het voorjaar van 1945, net geen 16 jaar oud.

In de jaren dat het gezin Frank ondergedoken leefde, werd het gesteund en onderhouden door enkele dappere vrienden. Eén van hen was Miep Van Santen, althans, die schuilnaam gaf Anne Frank haar in haar dagboek.

In 1987 wist een Amerikaanse journaliste Miep Van Santen te overhalen om haar verhaal op papier te zetten. De publicatie was een verhelderende aanvulling op het dagboek en bracht ook andere elementen aan het licht. Zo bleek Miep Van Santen in realiteit **Miep Gies** te heten.

Anne Frank en Miep Gies... Onze streekgenote **Anne Gies** werd heel nieuwsgierig – tenslotte heeft ze zelf Nederlandse roots – en ging Miep persoonlijk opzoeken. Er groeide een band en ze liet Miep meermaals op verhaal komen. Nu geeft Anne meeslepende lezingen over het wedervaren van Miep en de familie Frank, een bij wijlen naar de keel grijpend relaas.

Anne Gies is na een VRT-carrière in de journalistiek en op de radio nu stemcoach voor het huis van vertrouwen. Toen ze een paar jaar geleden optrad in onze evocatie over Napoleon, mochten we al ervaren wat een getalenteerde dame ze wel is.

Je kan haar lezing over Miep Gies en Anne Frank **gratis** beleven op dinsdag 21 maart 2017 om 20 uur in de polyvalente zaal van GC **Het Koetshuis** (Strijtem). Het aantal plaatsen is beperkt, wacht dit keer dus niet te lang en neem meteen contact op!

Reserveren voor de Nacht van de Geschiedenis van 21 maart 2017 op rausa@skynet.be of bericht inspreken op 054 32 33 64

En nog voor de agenda:

Zondag 30 april, GC Het Koetshuis:
**MEIBOOMPLANTING
VAN HET PAJOTTENLAND.**
Nu al noteren!!!

Aalst, een evolutie van nederzetting tot stad, een **stadswandeling** door Bert Vanderstichelen. **Zaterdag 3 juni**. Volgende Rausa meer informatie. Reserveren kan al op bovenstaand adres (slechts 20 pers.)

Zondag 23 april, Rusthuis Pamel:

ERFGOEDDAG

Fototentoonstelling, verhalen en brochure rond het thema 'ZORG'.

De man met de hamer

Wij hadden een paar jaar geleden al eens een uitgebreid gesprek met Jean De Schepper, die tijdens de glorieperiode van Denderzonen Pamel, de gevierde voorzitter was. Maar de sympathieke man was in de eerste plaats natuurlijk ook notaris. En wat hij in die hoedanigheid beleefde, daarover heeft hij ook boeiende dingen verteld...

Poelkse wortels

In Poelk kijken ze niet op wanneer je naam 'De Schepper' is. Gerard Van Herreweghen noteerde het in 1983 al in zijn publicatie 'Met naam en toenaam': sinds stamvader Joos De Schepper hier rond 1585 zijn spade in de grond stak is er inderdaad al bijna een half millennium verstreken! Toch bleven ze niet allemaal hangen in de buurt van het Hulsbroekbos. Leopold De Schepper had hier aan het einde van de negentiende eeuw een goed draaiende handel opgezet en hij wou wat hogerop. Hij verkaste met vrouw en zeven kinderen naar de Ninoofse Denderboord en liet zijn zaak daar tot wasdom komen.

Hij had het geluk dat zijn zoon Alphonse De Schepper (geboren in Pamel op 31 december 1894 en in Ninove overleden op 1 juni 1970) een neus had voor zaken en de handel van zijn vader succesrijk uitbouwde. Zij deden niet alleen in 'koloniale waren', maar men kon er ook terecht voor veevoerders en vetten, er was een graanmolen en een koffiebranderij. Er werden zaken gedaan met boeren en bedrijven uit de zeer wijde omgeving. Er waren twee handelsreizigers in dienst die tot een eind in Wallonië reden om hun goederen te slijten. Voor wie nog mocht twifelen aan het gewicht van het bedrijf: Fons De Schepper had een eigen vrachtboot waarmee in Antwerpen hele ladingen maïs werden afgehaald.

Wanneer zo'n schip werd uitgeladen stonden de mensen soms vanaf de kade het tafereel gade te slaan. De zware zakken moesten in die tijd immers allemaal nog met mankracht verhandeld worden. De Schepper stelde zijn ploeg bijna altijd samen uit sterke Pamelse boerenjongens. Kwam er toch eens een nieuweling van elders, dan dreven de mannen het tempo zodanig op dat de onervaren kruier 's avonds niet meer wist van welke parochie hij was en 's anderendaags niet meer kwam opdagen. Vijf vrachtwagens bolden dag in dag uit langs de banen om de 'marchandise' te leveren. De Tweede Wereldoorlog maakte abrupt een einde aan de bloei. Boot en vrachtwagens werden door de bezetter aangeslagen. Na de oorlog zag vader Fons het niet meer zitten om helemaal opnieuw te beginnen, te meer omdat zijn zonen of dochters het niet zagen zitten de zaak over te nemen. Een zoon werd apotheker in Liedekerke, een dochter huwde met de Ninoofse notaris Van Rossem. De jongere broer, Jean (°1931) die rechten studeerde in Leuven, vond de job van zijn schoonbroer wel boeiend en tijdens zijn laatste jaar nam hij er ook nog de cursus notariaat bij. Schalks vertelt hij over die periode:

Hoe het begon

"Ik ben er elke keer 'door geweest'... met 'sjans'. Na mijn studies volgden 18 maand legerdienst. Ik opteerde voor een opdracht als gewone soldaat en kwam terecht in Evere op een dienst waar ik mij moest bezig houden met schadegevallen bij vliegtuigongevallen. In die tijd stortte er niet elke dag zo'n machine naar beneden en dus had ik daar zo goed als niets om handen. Behalve wanneer de kolonel moest communiceren in het Nederlands, dan was ik zijn tolk. Ik was daar wat verzeild geraakt in die Brusselse toestanden en zo kwam ik in het notariaat terecht van notaris Van Wetter, op dat ogenblik het grootste van Brussel. Ik heb daar mijn stiel geleerd.

Van Wetter was zeer streng, maar ook heel bekwaam. Ik mocht (moest) het hele gamma van handelingen doen. Ook hier had ik weer het geluk dat mijn baas problemen had om zich in het Nederlands uit te drukken en dus werd ik zijn rechterhand bij onderhandelingen en besprekingen waar Vlamingen bij betrokken waren. Het was een heel boeiende periode, maar anderzijds had ik het toch niet zo begrepen op dat hoogdravend gedoe en die megaprojecten. Ik was toen kandidaat om een studie in Woluwe over te nemen. Op een dag zei Van Letteren dat er een notaris uit Pamel was langs geweest die liever in het Brusselse zou werken. Ik dacht: "dit is mijn moment!" Ik trok meteen naar de Lombeekstraat bij notaris Van Winckel. "Het is goed" zei die enthousiast, "we ruilen". Het was 1962 en ik was de gelukkigste mens van de wereld. Ik heb toen veel geluk gehad dat de klerk van de oude notaris in Pamel was gebleven. 'Jefke' Schets kende alle dossiers en de eigenaardigheden van het cliënteel. Anderzijds had ik in Brussel ook alle mogelijke situaties meegemaakt. Ik voelde me dus al gauw als een vis in het water in mijn nieuwe biotoop.

Het notarishuis aan de Lombeekstraat

Het was toen ook allemaal zoveel eenvoudiger. Als je toen een akte had van vier bladzijden, dan kom je voor hetzelfde geval vandaag met geen zestien bladzijden toe. Je had ook meer tijd! Alles werd toen nog geschreven. Men noemde Jefke zelfs de 'schrijver'. Later deed de typemachine haar intrede en dat vettige alcoholapparaat waarmee we onze kopieën moesten maken. Maar het was een mooie tijd! Er was ook veel afwisseling.

Daar kwam dan ook nog bij dat ik plaatsvervangend vrederechter was en dat ik bij elke verkiezing voorzitter was van het kiesbureau. Ik ben zelfs achttien jaar voorzitter geweest van Denderzonen Pamel! Het best voelde ik mij in mijn element bij een openbare verkoop. Daar hield ik enorm van. In die jaren was dat één tot twee keer per maand een openbare verkoop in één of ander café. Elke keer ambiance gegarandeerd!"

Een bewogen verkoop

Je ziet Jean De Schepper met plezier de tafereelen in zijn herinnering oproepen. Dat van die ambiance kan ik alleen maar beamen. Zo maakte ik toevallig eens een verkoop mee op Ledeberg in het duivenlokaal van Emilienne De Bast. Daar zag ik onze notaris voor het eerst aan het werk. De manier waarop hij zo'n 'vendiese' dirigeerde, hoe hij de emoties zo naar een hoogtepunt kon voeren, dat was ronduit magistraal. Wanneer het enigszins mogelijk was, probeerde ik nadien een plaatsje te veroveren bij een volgende openbare verkoop. Overigens was dat niet zo vanzelfsprekend. Er kwamen natuurlijk altijd wel enkele kandidaat-kopers opdagen, jonge vrouwen en mannen, nerveus, hoopvol, geflankeerd door hun vader of een welwillende suikertante. Daarnaast waren er ook de nieuwsgierigen, en de profiteurs die wisten dat er altijd wel een rondje door de notaris werd gegeven en na afloop af en toe ook door de koper.

Zo werd er op een mooie zomerse maandag een huis verkocht op Kattem, in het café van 'Gelasken'. De stemming was opperbest. Die dorpswijk is altijd al wat enthousiaster en dit keer kon de pret helemaal niet op. Naast het liefelijke zonnetje was er nog een andere attractie. Het was die dag 'kermis te Likkert' en zoals van oudsher wordt dat bij onze noorderburen gevierd met een wielervedstrijd. En al even klassiek is het dat een Liedekerkse wielervedstrijd altijd langs het Pamelse hooggebergte moet passeren. De renners worden zonder pardon enkele keren de Puttenberg opgejaagd en nemen dan de bocht naar de Hoogstraat om zo via Kattem weer naar Liedekerke af te zakken.

Dat betekent dus dat ze telkens bij 'Gelasken' moeten langs fietsen. Op het eerste zicht geen probleem.

De notaris had plechtig zijn inleiding gedaan, wat zeg ik? Geproclameerd! Vervolgens had zijn jonge klerk Paul Gingand uit Schepdaal een zakelijk protocol voorgedragen. Dit maakte duidelijk een diepe indruk op de opgewonden koppeltjes die af en toe naar de grote gele affiche aan de wand keken. Ze beschouwden het gefotografeerde huis al half als hun eigendom. Net wanneer Jean De Schepper zijn keel schraapte om het bieden op te starten, roept de man die al de ganse tijd post had gevat in de deuropening uit volle borst: "ze zèn dou!".

Weg magie. Drie kwart van het publiek verliet het etablissement. Ze kwamen net op tijd om de lawaaierige wagen met het grote Rodania-uurwerk op het dak te zien voorbijrijden, gevolgd door een compact peloton dat zich snuivend en zovend richting Kattem spoedde. Snel haastte het volk zich weer naar binnen waar onze notaris onverstoord vervolgde, alsof er geen oponthoud was geweest. "Ik heb dus een bod van 600.000 frank voor dit schoon woonhuis. Wie geeft meer dan 600.000 frank, één keer...". Verschrikt keken de jonge mensen naar de vertrouwenspersoon die ze hadden mee genomen. Die bleven over het algemeen stil en stoïcijns voor zich uitkijken. Gelukkig voor de ambiance was er toch een minder ervaren kooplustige die riep: "zes-honderdvijftigduizend!". Zijn schoonvader boorde hem met een venijnige blik in de grond als wou hij zeggen "dommerik, laat de anderen eerst uit hun kot komen". Nu raakte de notaris op dreuf. "Allee mensen, ik heb 650.000 fr. Zijt een beetje serieus, als ge hier niet rap meer biedt, doen we hier de boeken toe...". Één van de 'raadgevers' liet zich nu ook verleiden en het spel was op de baan. Er werd met tienduizend frank per keer opgeboden, creatief becommentarieerd en aangemoedigd door meester De Schepper.

"Ze zèn dou" kwam de deurwachter weer verkondigen. De notaris liet verveeld zijn hamer zakken. De kooplustigen keken mekaar vertwijfeld aan. Dan was daar weer het Rodaniadeuntje en de meute stormde eensgezind weer naar buiten.

Dit maal duurde het wat langer, het peloton was immers in drie groepen uit elkaar gevallen en het vroeg een poos vooraleer de laatste sukkelaar puffend vóór de wagen met de groene vlag uitrijdend voorbij Gelasken sukkelde.

"Ik heb dus één keer 850.000 frank, twee keer..." riep de notaris en gaf met zijn hamer een flinke tik op de toog, waarop de koerskijders wat geschrokken weer naar hun plaats schoven. Plots werd het te veel voor een jong vrouwtje. Haar man was het zwijgen opgelegd door haar vader toen die als eerste een bod deed. Zij had de hele tijd op haar kauwgom zitten knabbelen en de spartelende peuter op haar schoot proberen te kalmeren. Het ventje had zich op de grond laten zakken en ging onder de tafel op zoek naar wat verstrooiing. Zijn moeder sprong recht en schreeuwde "880.000 frank!".

"Ah, het verstand begint toe te komen" repliceerde de notaris. Hij gaf opnieuw een flinke mep met zijn hamer en riep "ik heb 880.000 frank één keer" (opnieuw een kloep met de hamer) "ik heb 880.000 frank twee keer..."

"Ze zèn dou..." Jawel, daar was hij weer, de Fred De Bruyne van dienst deed ten derde male de sacrale sfeer uiteenspatten. Het jonge moedertje bleef dit keer op haar stoel zitten, nog bibberend van haar interventie. Maar manlief volgde zijn schoonvader toch snel naar buiten, net zoals een duidelijke meerderheid van de aanwezigen. Klerk en notaris keken mekaar hoofdschuddend aan en lieten zich op hun stoel zakken. Het koopgrage moedertje, dat nog niet bekomen was van haar uitgebrachte bod, had even niet op haar jonge telg gelet.

Die olijkerd was intussen op handen en voeten het hele café aan het verkennen en had zich nu genesteld tussen de netjes gepoetste schoenen van notaris en klerk. Omdat het heren van stand zijn, glimlachten zij minzaam naar de kleine ontdekkingsreiziger. Die moet het vriendelijk gebaar fout hebben geïnterpreteerd, want hij zette meteen al zijn registers open. De uurwerk-reclame op de koerswagen was er gefluister tegen.

Met een "Oei, pardon mijnheer" scharrelde de mama, het schaamrood op de wangen, haar erfgenaam vanonder de tafel, gaf hem een klets op zijn luier en duwde hem een enorme fopspeen in de mond. Misschien had ze die wel even gedrenkt in haar martini, want de kleine Helmut Lotti herleidde meteen zijn decibeluitstoot naar nul. Blijkbaar was op dat ogenblik de groene vlag weer voorbij gereden want het gezelschap nestelde zich voor de zoveelste keer weer achter zijn pint.

De notaris was er zich intussen bewust van geworden dat de laatste renner van het peloton zover achter was geraakt, dat het niet lang meer zou duren of de eersten zouden hem gaan inlopen en dan was er van verkopen helemaal geen sprake meer. Maar iemand met zo'n ervaring leg je niet in de luren. Toen hij zijn bod hernam en aanstalten maakte om voor de derde maal af te kloppen, hoorde hij in de diepte van Kaaitvaart vaag de stoet weer aankomen. Toen plaatste hij zijn meesterzet. Net toen de 'ze-zèn-dou'-kerel zijn boodschap wou verkondigen, verhief notaris Jean De Schepper zijn stem en riep: "Ik denk dat ge allemaal dorst hebt en dat ge nog eens moet nadenken over het bod! Patron, laat iedereen eens drinken!"

Vertwijfeling in het publiek. De ene keek vragend naar de andere. Maar de waardin stond al aan de tafeltjes en begon al ijverig te noteren. De 'Rodania' lawaaide voorbij, vaag werd er wat gehijg en gesnuif gehoord, maar iedereen bleef zitten en hief een wijl later het glas op de zegeningen van de 'openbare verkoop'. De notaris had zich intussen in de keuken teruggetrokken voor overleg met de verkopende familie. Toen kwam de finale. De notaris ging theatraal achter de toog staan, de hamer in de hand. "Mensen, nu beginnen we echt. Ik had 880.000 frank. Een beetje serieus hé!

Dat is belachelijk weinig voor zo een schoon huis. Komaan, geef eens een echt bod". Het moedertje kauwde nog nerveuzer, de andere bidders keken vertwijfeld, sommige radeloos. "Ik heb 880.000 fr. één keer (klop!) ... ik heb 880.000 fr. twee keer (klop), pas op ik ga afkloppen..."

En toen, helemaal vanuit het niets piepte de stem van een schuchter mijnheertje. Hij had daar de hele tijd al stilletjes in een hoek gezeten onder een verlicht paneeltje van Horse-Ale. Hij was niet gaan kijken naar de renners, hij had met niemand een woord gesproken en nu perste hij het uit zijn strot: "één miljoen!"

Consternatie! De schoonvader zijn mond viel open, het moedertje slikte haar kauwgom door en haar zoontje hervatte zijn vocalise.

Alleen de notaris bleef onbewogen. "Ik heb één miljoen één keer (klop!), ik heb één miljoen twee keer (klop!). Niemand meer dan één miljoen? Ik heb ... één miljoen ... drie keer!". Met een ultieme hamerslag werd het pand toegewezen aan de schuchtere vreemdeling. Langs overal zwol commentaar aan, ontgoocheling bij sommigen, opluchting bij anderen en ...

"Ze zèn dou... vé de lèste kieë".

Hier en daar maakte iemand aanstalten om recht te staan, maar toen piepte het heertje nog een keer. "Madame, wilt ge iedereen eens iets laten drinken van mij, alstublieft?".

Zijn voorstel werd op een ware ovatie onthaald.

De aanwezigen hadden een unieke voorstelling beleefd, het heertje, stroman of niet, had zijn slag binnen gehaald en notaris De Schepper had zich in bijzonder moeilijke omstandigheden glorieus van zijn opdracht gekwet.

Alleen dit. Niemand wist wie er nu de koers had gewonnen...

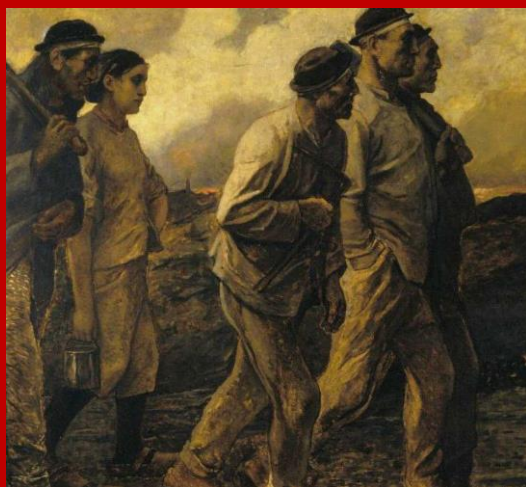
Tot slot

Dit verhaal kwam me voor de geest toen ik daar aan het prachtig gesculpteerd eiken bureaumeubel zat, met aan de andere kant de notaris, die misschien wel aan hetzelfde voorval aan het denken was. Ik weet niet of het er vandaag nog even gezellig aan toegaat. Ik vrees er een beetje voor.

Jean De Schepper verloor in 2005 zijn echtgenote, Anny Niemegeers. Een zware slag waar een mens niet zomaar van herstelt. Toch zette hij zich schrap en maakt zich tot vandaag verdienstelijk in het notariaat dat door zijn zoon Peter is overgenomen en met hetzelfde flegma en vanzelfsprekendheid wordt voort gezet. Het geeft hem veel voldoening, te merken dat de zaken goed lopen en dat er toch nog ruimte overblijft voor goedertierenheid.

Het hoeft je dus niet te verbazen dat, wanneer je op het notariaat aan de Kapellestraat je huwelijksakte komt tekenen, je daar ook nog onze flinke tachtiger tegen het lijf loopt of wanneer je in het postkantoor aanschuift om je zegels te kopen onze Jean De Schepper met een lading dossiers naar het draailuik ziet stappen. Er zijn dus echt mensen waar de tijd geen vat op heeft.

WE

Werkman, komaan!

Ons volgend nummer gaat over de sociale ontvoogding in onze dorpen.

De slavenarbeid in de koolmijn, het labeuren op het land, de onmenselijke situaties in de fabriek, het ontluikend syndicalisme, het ontstaan van het socialisme en de christelijke arbeiderszuil...

Heb jij verhalen van voorouders, foto's van werkende verwanten, laat het ons spoedig weten! rausa@skynet.be, 054 32 33 64

Rik Borginon over Rik Borginon

Op 21 januari werd in de kerk van Ledeberg de afscheidsviering gehouden voor Mit (Maria) Borginon (91j.). Het was voor de families Borginon, Lindemans en aanverwanten de gelegenheid om nog eens samen te verzamelen in het voorouderlijke huis op de Dries. Mit was een dochter van de bekende politicus Rik Borginon (sr) en zus van Rik Borginon (jr), die ook op de uitvaart aanwezig was. Met hem hadden we een tijd geleden een lang en aangenaam gesprek.

Zelden is een interview voor Rausa aanleiding tot het maken van een verre verplaatsing. Toch gebeurt het dat we een uitgezwoven dochter of zoon moeten gaan opzoeken in 'afgelegen' gebieden. Nu kunnen we Mortsel bezwaarlijk een exotische bestemming noemen, maar toch, toen we vorig jaar in augustus Hendrik Borginon gingen opzoeken, was het een uitzonderlijke zomerdag en in de tuin waarin we het aangename gesprek hadden, was de kleurenpracht van alle mogelijke soorten dahlia's zo overweldigend, dat ik me ergens in een Braziliaanse brousse had kunnen wanen. De man die we bezochten, had echter zoveel te vertellen over het Pamel van de twintigste eeuw, dat de vergeelde postkaarten van ons dorp plots gingen herleven. Overigens verzorgde Rik voor ons blad ook al talrijke bijdragen over de kostschool van zijn voorouders en grasduinde hij in het dagboek van die bijzondere nicht Marie Lecoyer.

Toch draaide het gesprek hoofdzakelijk over Rik Borginon (sr!). Vorig jaar schreef Bart Caulier al een boeiende samenvatting van *'De folklore van het gevangenisleven na de bevrijding'* (Rausa 1-2016), een ironische bundel over de lotgevallen van de beroemde staatsman en geboren Pamelenaar. Wij hadden dus het voorrecht om een lange babbel te hebben met zijn zoon, die uiteraard dezelfde familienaam, maar ook dezelfde voornaam draagt als zijn vader. Hoewel Hendrik (of gewoon 'Rik', zoals hij meestal wordt genoemd) in 1930 in Brussel wordt geboren, is de band met het geboortedorp van zijn vader zo groot, dat menig ingezetene van de gemeente maar een fractie weet te vertellen over het Pamel (of spreken we in dit geval beter over 'Ledeberg') van de vorige eeuw.

Rik troont ons mee naar zijn werkkamer. Aan de soepelheid waarmee hij de computer bedient, zou je niet zeggen dat hij een flinke tachtiger is. Hij vertelt tussendoor dat zijn professionele leven zich hoofdzakelijk heeft afgespeeld bij Agfa-Gevaert.

Hoewel hij van opleiding biochemicus is, gaat hij (aanvankelijk wat tegen zijn zin, maar met lichte aandrang van vader) in op de uitnodiging om bij deze grote firma aan de slag te gaan. "Achteraf bekeken, een goede beslissing" meent hij.

Op de werktafel wachten enkele stapeltjes documenten om ingevoerd te worden. Zij zullen binnenkort ook terechtkomen in een zoveelste boekdeel van de familiegeschiedenis die Rik aan het samenstellen is. Er staan al enkele mooi ingebonden kanjers op het schab.

"De inhoud is heel verscheiden. Het zijn documenten die ik in scande en dan onderbracht in een databank, geschikt per familie: mijn voorouders, de familie van mijn moeder (Constance Lindemans), de familie van vader Borginon en de familie van mijn schoonouders. Het gaat om foto's, krantenknipsels, voordrachten, maar voornamelijk om brieven.

Er werden vroeger zeer veel brieven geschreven die ook allemaal netjes werden bewaard. Vandaag wordt er veel meer gecommuniceerd maar de meeste e-mails zijn jammer genoeg maar een kort leven beschoren.

Ik was als kind al geboeid door familie-kunde, mijn eerste stamboom maakte ik op toen ik zestien was. Sinds mijn huwelijk ben ik alles systematisch beginnen bijhouden. Dat zat zo wat in mijn genen. Nonkel Jan (Lindemans, de beroemde historicus, broer van moeder Constance) was mijn grote voorbeeld. Overigens is er in de familie altijd veel belang gehecht aan familiale banden. Je mag het gerust 'een clan' noemen. Sommige uitdrukkingen die voorouders gebruikten, gaan bij ons generaties lang mee". En zo komen we terecht bij vader Hendrik Borginon. Hij werd geboren op Allerzielen van 1890 op de Ledebergse Dries in het woonhuis van het jongenspensionaat. Zijn vader Alfons (1848-1904) was huisarts. 'De groten dokter' noemde men hem. Zijn broer Gustaaf, die men 'de kleine dokter' noemde, verbouwde het oude scholencomplex op de Ledebergse Dries tot het mooie landhuis dat we vandaag nog kennen en dat vandaag bewoond wordt door de nicht van Rik, Constance Lindemans (weduwe van professor Verwilghen) ook al een bijzonder waardevolle informatiebron voor ons tijdschrift!

De kleine Hendrik (sr.) is pas twee jaar als zijn mijn moeder, Constance t 'Kint overlijdt. Hij en zijn twee zusjes worden opgevoed door tante Julie, directrice van het

meisjespensionaat. Daar was de voertaal het Frans. Gedeeltelijk gebeurde de opvoeding ook door zijn grootoom 'nonkel Eeckhoudt', die voogd werd en in het oude jongenspensionaat woonde (waar mijn vader geboren was). Daar was de voertaal het Vlaams. In de loop van het jaar was mijn vader op kostschool in het Klein Seminarie van Mechelen waar ook alles in het Frans verliep.

Eigenaardig is het dat één van de meest vooraanstaande figuren uit de Vlaamse ontvoogdingsstrijd in zulk midden opgroeide. Rik (jr.) stelt dat we dit moeten bekijken vanuit een heel ander tijdsperspectief:

In de tweede helft van de negentiende eeuw was het Frans dé cultuurtaal. Alle administratie, ook de gemeentelijke, gebeurde in het Frans. Het onderwijs dat gegeven werd in het jongens- en het meisjespensionaat gebruikte dus ook hoofdzakelijk de taal van Molière. In het gezin Borginon-Lindemans werd gewoon Vlaams gesproken onder elkaar, maar wanneer men brieven schreef, gebeurde dat in het Frans. Dat vader Rik dan toch een hevig voorstander werd van de Vlaamse zaak, zal voor een deel te maken hebben met de sociale ingesteldheid, met het feit dat moeder Constance een meisje was uit Welle, afkomstig uit een gezin waar nagenoeg alleen Vlaams werd gesproken en later door zijn ervaringen aan de universiteit. Ook de kameraadschap met zijn Pamelse leeftijdsgenoten zorgde ervoor dat mijn vader een echte Pamelse schavuit werd.

Grootvader Alfons Borginon, op de hoek van de Dries tegen de gevel van de toenmalige herberg De Kroon, rechts de voorgevel van het meisjespensionaat. Naast hem de twee honden (Castor en Polux) waarmee 'de groten dokter' te paard en met geweer zijn zieken ging bezoeken. Wanneer hij iets schoot, bracht hij het naar één van de noodlijdende zieken.

Marie, Alfons, Rik en Delphine Borginon.

Hendrik Borginon in 1900, naast zijn oom, 'meester' Jan-Baptist van den Eeckhoudt (1824-1916) die na de dood van Riks vader het voogdijerschap waarneemt)

Rik vertelt ons over de fratsen die zijn vader met de vriendjes op de Dries uithaalde, waarbij hij enkele oude, typische Ledeburgse bijnamen uit de vergetelheid haalt. Hij komt zelfs met een heel merkwaardige hypothese op de proppen.

In zijn studententijd, maar ook later, stond mijn vader bekend als een echte verteller. Alle historietjes uit zijn jeugd vertelde hij aan zijn vrienden. Een van zijn kompanen was Ernest Claes, die heel wat van die verhalen noteerde. Heel wat elementen zou hij ervan verwerkt hebben in zijn succesroman 'De Witte'. Wij mogen dus besluiten dat de jonge Zichemse romanfiguur ook wel een beetje 'de Witte van Pamel' was.

Het grote schoolgebouw huisvest eind 19de, begin 20ste eeuw niet alleen de familie Borginon, maar ook de tantes Julie († 1912) en Henriette (†1894) (die de meisjeskostschool leiden) en de kinderen van tante Thérèse (†1884). Na de dood van vader Alfons gingen de kinderen in het grote schoolmeesterhuis wonen bij hun oude oom 'meester' Jan-Baptist van den Eeckhoudt. Het was in dat huis dat tijdens WO I (toen Rik en zijn zussen aan het front of in Engeland waren) Karel Van De Woestyne een tijd heeft gewoond.

Zoals het een intellectuele familie betaamde in die tijd, volgde Hendrik Borginon zijn humaniora aan het Mechelse Klein Seminarie. Hoewel ook daar Frans de enige toegelaten

omgangstaal was, broeide er toch wel iets onder de oudere leerlingen, maar ook bij priesters die instonden voor de opleiding van de 'nieuwe elite'.

Mijn vader herinnerde zich nog precies wanneer hij flamingant is geworden. Het was in 1906. Zijn neef, Jan Lindemans, deed met enkele vrienden een omhaling om een standbeeld op te richten voor Albrecht Rodenbach, tot dan een volslagen onbekende voor Rik.

Hij wou nu toch wel weten waaraan hij die 50 centiem had besteed. Op zijn zoektocht kwam hij in contact met studenten die hem door hun geestdrift danig wisten te inspireren. Van kapitaal belang was ook de invloed van zijn oom Gustaaf Borginon die reeds uit sociale motivatie, een strijdend Vlaams parlementslicid was.

In 1908 trok hij naar Leuven en dook enthousiast in het studentenleven. Hij raakte daar al snel ingeburgerd in de vriendenkring van oud-studenten van de 'Aartsbisschoppelijke seminaries', waar hij terecht kwam bij een heleboel streekgenoten: zijn neven Jan Borginon, Paul en Jan Lindemans, August Van Cauwelaert en o.a. dus ook Ernest Claes.

Wereldoorlog I maakte een abrupt einde aan de bruisende studententijd. Zoals veel andere idealistische jongemannen werd Hendrik Borginon ingezet aan het front tijdens de dramatische augustusdagen van 1914. Hij beleefde de moordende bombardementen op Namen en de verwarde aftocht, hij zat in de modder van de loopgraven aan de IJzer en ervoer er de schrijnende taalperikelen.

De leiding van de Frontbeweging, met vlnr Filip de Pillecyn, Adiel de Beuckelaere, Frans Daels, Hendrik Borginon en V. Vangramberen

Rik Borginon werd zwaar gewond en ijlings geëvacueerd naar Engeland. Tijdens zijn revalidatie studeerde hij er korte tijd in Oxford. Daar werd hij op een bepaald ogenblik gecontacteerd door Filip de Pillecyn, de rechterhand van Adiel de Beuckelaere, oprichter van de Frontbeweging. Deze geheime organisatie ijverde om de mensonterende toestanden in het Belgisch leger aan te klagen. "Gij zoudt daar moeten bij zijn" oordeelden zij.

Hendrik keerde dus weer naar het slagveld en werd een van de steunpilaren van de Frontbeweging. Toen na de oorlog alle beloften die de Vlaamse soldaten waren voorgehouden aan de kant werden geschoven, werd in 1919 een politieke beweging opgericht: de Frontpartij. Hij werd meteen volksvertegenwoordiger.

Overigens was 1919 ook het jaar waarin hij zijn studies afwerkte aan de Leuvense universiteit.

Een deel van de Vlaamsgezinden zou zich later aansluiten bij de Katholieke Partij, onder hen streekgenoot Frans Van Cauwelaert. Het was toch wel een bijzonder gegeven: twee hoofdrolspelers van de Belgische politiek kwamen uit een 'pre-Roosdaals' dorp: uit Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek kwam Frans Van Cauwelaert (1880-1961) en uit Pamel Rik Borginon.

Beiden hebben zij ontegensprekelijk een grote rol gespeeld in de Vlaamse ontvoogding. Van Cauwelaert als gematigd, pragmatisch christendemocraat (hij werd volksvertegenwoordiger en burgemeester van Antwerpen).

De tien jaar jongere Borginon was radicaler en ongeduldiger. Ook hij werd volksvertegenwoordiger (voor de Frontpartij) en sloot zich aan bij het VNV. Hoewel hij daar behoorde tot de gematigde vleugel en de collaboratie met de Duitse bezetter veroordeelde, werd hij na WOII toch veroordeeld. Later zou hij in ere worden hersteld en werd hij voorzitter van het IJzerbedevaartcomité. Constance Lindemans vertelde ons dat haar oom (Rik Borginon) en Frans Van Cauwelaert op Ledeberg geanimeerde gesprekken hebben gevoerd over de toekomst van België en Vlaanderen.

De periode van de repressie heeft Rik jr. heel bewust meegemaakt als veertienjarige knaap. Er was de eerste aanhouding, later de voorwaardelijke vrijlating en de verhuis naar een woning van Patrice De Schepper (ook verwant aan de familie Borginon), wat eigenlijk neerkwam op een 'verbanning' naar Okegem.

Toen vader in weerwil van het verbod toch een huisje had gehuurd in een zijstraat van de Dries (nu Calvarieberg) werd hij opnieuw aangehouden en voor langere tijd opgesloten in Sint-Gillis. Het waren bijzonder moeilijke tijden voor mijn moeder. Zonder de steun van de familie zouden wij het niet hebben gehaald. Ook ik ondervond het aan den lijve. Er was voor gezorgd dat ik mijn studies aan de universiteit kon voortzetten, maar toen ik mijn moeder op een dag wat geld vroeg om de trein naar Leuven te nemen, moest zij machteloos toegeven dat er geen centiem meer in huis was. Zo iets vergeet je nooit.

Mijmerend heeft Rik het nog over hun huis in de Brusselse Archimedesstraat, over het verschil tussen 'Meester' Hendrik Borginon (de ernstige redenaar en advocaat, de gevierde stagemester) en vader Rik, die een gezellige verteller was. Het moet daar ten huize Borginon ook behoorlijk druk geweest zijn en de gesprekken die er gevoerd werden hadden ook onbewust en ongewild een invloed op de kinderen. Rik illustreert dat met de enkele anekdotes:

Ik deed mijn lagere school in Etterbeek in een school met een Vlaamse en een Frans-talige vleugel. Toen onze meester van de eerstegraadsklas een keer ziek was, werd onze klas gewoon even overgeplaatst naar 'de Franse kant'. Hoewel die leraar zijn best deed om ons op te vangen, vond ik het een schande. Ik heb toen zo lang en hard geweend, dat men me ten einde raad naar het Nederlandstalige derde studiejaar stuurde. Of ook dit: toen ik in het eerste studiejaar als eerste het schooljaar beëindigde mocht ik volgens de toen geldende geplogenheden een prijs afhalen op het podium. Toen ik daar aankwam begon men echter de Brabançonne te spelen en zette ik me ostentatief neer. Het ergste vond ik toen dat niemand de draagwijdte van mijn actie inzag.

Rik zelf heeft nooit politieke aspiraties gekoesterd zoals zijn vader of zijn zoon (Fons, gewezen voorzitter van de Volksunie, later volksvertegenwoordiger voor de VLD). Hij heeft het schouwspel wel altijd geboeid gadeslagen en heeft zijn bevindingen nu dus zorgzaam opgeslagen in het brein van de computer en afgedrukt op geduldig papier. Wat met zijn opzoekwerk later gebeurt, weet Rik nog niet. Enkele kleinkinderen zijn (een beetje) geïnteresseerd.

Wij moeten er ons bij neerleggen dat veel van wat wij als verheven en belangrijk hebben ervaren hen niet meer aanspreekt. Je moet vandaag ook Willem De Meyer niet meer loslaten op de Chirojeugd om hen de Vlaamse liederenschat aan te leren.

Terwijl ik afscheid neem van Rik en zijn echtgenote in de bloemrijke tuin, geeft hij me nog een bedenking mee:

Tijdens de Eerste Wereldoorlog had mijn vader ook contact met Ierse verzetsstrijders. Die waren veel radicaler dan de voorvechters van de Vlaamse Beweging. Één van die Ieren verbaasde zich over het feit dat de koning hier nog niet was doodgeschoten. "Daarmee moet ge toch beginnen!" had die gezegd, tot verbijstering van mijn vader.

En dat is het waar wij, vind ik, fier mogen op zijn en er zelfs de Nobelprijs van de vrede voor verdienen! Wij hebben voor het grootste deel onze autonomie bereikt. Wie heeft het ons voorgedaan om dat zonder bloedvergieten te realiseren?

Wij hebben onze aspiraties ook aangepast aan de realiteit en ondanks alles stel ik met tevredenheid vast dat de meeste mensen boven en onder de taalgrens toch toleranter zijn geworden.

WE

(niet meer zo) vers van de pers

Op het strijdtoneel van Wereldoorlog I woedde ook in volle hevigheid de strijd om erkenning van de Vlaamse taal en eigenheid. Het einde van de oorlog betekende niet het einde van die strijd. Eénmaal gedomobiliseerd, zetten de leidende figuren hun missie verder die ze in de loopgraven langsheen de IJzer begonnen waren. Overal in Vlaanderen pogen ze hun streekgenoten via acties en toespraken warm te maken voor 'hun' zaak.

Op maandag 19 juni 1919 beleeft ook Pamel zo een Vlaamse hoogdag. Eén dag eerder roept 'De Volksstem' op tot deelname aan een grote betoging. Ronkende namen als Gustave Borginon, de oom van Hendrik Borginon, en Staf De Clercq uit Heikruis sieren de affiche. Uit Antwerpen komt Alfons Van de Perre, politicus van de Katholieke Partij en samen met Frans Van Cauwelaert een van de stichters van de uitgeverij De Standaard NV. Vanuit Brugge komt Adiel Debeuckelaere, de Vlaams-nationalistische politicus die tijdens de oorlog mee aan de wieg stond van de Frontbeweging, de betogers toespreken.

MEDEGEDEELD

EEN VOLK ZA LOOIT VERGAAN!

Vrouwen en mannen uit de streek, allen op maandag 19 juni (H. Sacramentsdag) naar de Grote Vlaamsche Volksbetoging te Pamel.

Om 3 ure aan de tramstatie te Poulck, Uitvoering van Liedereren door een Brusselsch zangkoor en de 'Vlaamsche strijders' van Poulck.

Om 3½ ure, Vorming van den Stoet en Optocht van 15 muziekmaatschappijen en de Vlaamsche Bonden van al de omliggende dorpen naar de Dorpsplaats van Pamel, alwaar in open lucht het woord zullen voeren:

1 Adiel Debeuckelaere, leider der fiere Vlaamsche frontsoldaten, leraar te Brugge

2 Onze gevierde volksvertegenwoordiger Dr. Van de Perre van Antwerpen

Daarna optocht naar Ledeborg, waar we zullen hooren:

1 De geachte volksvertegenwoordiger Dr. G. Borginon

2 Ons aller vriend en soldatenverdediger Staf De Clercq, onderwijzer te Hey Kruis.

Deze manifestatie kreeg achteraf nogal wat weerklank. Niet alleen in het Pajottenland, maar ver daarbuiten beroert het de gemoeieren. Ook in de Westhoek, waar de slagvelden getuige waren van de waanzin van de oorlog en van het verzet tegen het Franstalige taalbeleid in het Belgisch leger, gaat het niet onopgemerkt voorbij.

Op 6 juli doet een ooggetuige in 'De Poperinghenaar' relaas van de Pamelse betoging. De schrijver lanceert meteen ook een vlammende oproep om het Vlaamse vuur dat zo actief leeft in het verre en onbekende Pajottenland te doen overslaan naar die uithoek van West-Vlaanderen.

Uit het Payottenland

Ge weet niet, Poperinghenaars, wat het Payottenland is? Dat is het land van West-Brabant, de streek tusschen Brussel en Aalst. Wat ik nu te vertellen heb, uit dat hoekje, moet ge weten dewijl het zoo leerrijk is voor U, Vlaamsche volk van 't Westland.

't Was op H. Sacramentsdag. Vluchtig zult ge 't wel gelezen hebben, hoe dat er een Vlaamsche betooging geweest is te Pamel. Dien dag ben ik 't stomperige Brussel ontvloden, en 'k ben meegetrokken, in jolige Vlaamsche blijheid, naar 't Payottenland, met dien kern van echt Vlaamsche menschen die leven te midden Brussels Beulemans-wereld, den bond van den "Liederavond" gevestigd in 't "Vlaamsche Huis" ter groote markt van Brussel.

't Ging er lustig aan toe, en die Vlaamsch gezinde meisjes waren heel wat aangener dan de gepoudreerde deernen der rue Neuve.

Leute was er, maar vooral Vlaamsche heerlijkheid.

Wat is er daar gebeurd te Pamel? (...)

Daar waren 6000 menschen, in machtigen stoet. Die 6000, 't was de landsbevolking, 't waren kleine burgers, boeren en eenvoudigen lijk gij; maar 't waren menschen die een hart in hun lijf hebben en het tonen durfden.

Die Vlaamsch voelden, Vlaamsch riepen, Vlaamsch huilden, omdat ze jaagden van kokenden drift bij 't besef dat 't niet Vlaamsch is in Vlaanderen. Ze riepen 'awoe' op de mannen die Vlaanderen in de weg staan. Ze zwoeren den eed er mee gedaan te maken, met de verdrukking, in de naaste kiezingen. 'k Stond er nevens oude boertjes die knikten en schuddeboldden, terwijl de redenaars spraken in de gloeiende namiddagzonne, en die dievelings een traan wegvaagden als ze hoorden wat er met onze jongens gebeurde in die 4-5 bange oorlogsjaren. Oude mensen die met tandeloozen mond den Vlaamschen Leeuw meezongen en ademsnakkend riepen: 'In Vlaanderen ... zelfbestuur'.

Volk van Poperinghe, ge glimlacht, om uw achterlijkheid te verstoppen; ge hebt geen hart daarvoor en ge kunt niet meer beschaamd worden om uw lafheid.

Dat durfden ze, en dat deden ze, in 't Payottenland, die eenvoudigen landmensen zooals gij. Kunt gij dat? Voelt gij dat lijkt zij dat voelen? (...)

Wie het artikel leest, voelt aan dat de schrijver er zeer goed in geslaagd moet zijn om bij vele lezers de hartstocht voor 'de goede zaak' aan te wakkeren.

Mooi is ook hoe de auteur verwijst naar Beulemans, uit het toentertijd nog zeer gekende, want in 1910 geschreven, Franstalige toneelstuk 'Le Mariage de Mademoiselle Beulemans'.

Het stuk schetst een portret van de Brusselse Franstalige burgerij, en de meer geboede Vlaamse Brusselaars die 'chic' wilden doen en ook – hun versie van het – Frans gingen spreken.

Verbeulemans kreeg zo al snel de betekenis van het op lompe, platte manier vervangen van de eigen taal en cultuur door de taal en cultuur van de elite met geld en prestige; en dit concept paste wonderwel als illustratie bij dit schrijfsel.

Bart Caulier

Een nieuw boek van Paul Daem!

Paul Daem, afkomstig van Liedekerke, maar lange tijd inwoner van Kattem, was een van de medeoprichters van Rausa. Vanuit zijn Catalaanse 'kluis' blijft hij spitten in het verleden van zijn geboortegrond. '**Archeologie van de voormalige priorij van O.L.V.-ter Muylen**' is de titel van zijn nieuwste boek dat wordt uitgegeven door Heemkring Liedekerke. Het boek kan enkel door voorintekening worden besteld.

(€25 storten op BE32 9731 4952 2302, met vermelding 'Priorij')

Wij zitten nog volop in de herdenking van WOI. Afgaande op de vragen en suggesties van lezers blijft deze periode de mensen fascineren. In dit verband wordt ook regelmatig gevraagd of dé specialist ter zake, Herman Van Herreweghen, niet een of ander nieuw merkwaardig verhaal heeft opgetekend. Onze goede vriend heeft het voorbije jaar echter te kampen met ernstige gezondheidsproblemen. Toch bracht hij een tijd geleden een kort stukje binnen over wel een heel bijzondere dag uit de oorlogsperiode: de 'zotte maandag'. Hier is zijn relaas...

Als er tijdens WOI in onze streek één gebeurtenis is geweest, die zoveel verschillende benamingen heeft gekregen, dan is het wel de legendarische vlucht op 24 augustus 1914:

**Zotte Maandag, Lopende Maandag
Vliegende Maandag,
doperkesmaandag en
Vluchtende Maandag**

Ook het epicentrum van de vlucht is erg verschillend: Pamel; in de omgeving van de grens Oost-Vlaanderen – Brabant, Denderleeuw, in de Denderstreek; Bever, Comines (bij Charleroi). Onder de titel 'Een paniek in Aalst en omliggende' heb je er kunnen over lezen in nr. 1, jaargang II van Rausa en ook in nr. 4, jaargang III waar het ging over 'De vlucht naar Egypte'.

In het DF-Klokje nr. 1, 1999, blz. 17-22 stonden over die gebeurtenis getuigenissen uit Vollezele, Opwijk, Sint-Kwintens-Lennik, Terafene, Liedekerke, Tollenbeek en Asse. Verder had ik in het DF-Klokje nr.1, jaargang 2006 getuigenissen vermeld van Stijn Streuvels (In Oorlogstijd, Dagboek van WOI), van de commissaris van Denderleeuw, Eduard Cortvriendt (Denderleeuw tijdens de eerste Wereldoorlog) van Luc Schepens (1914-1918: Een Oorlog in Vlaanderen), van Virginie Loveling (Dagboek) en van Karel Van Isacker (Mijn Land in de Kerling).

Maar dit is nog niet alles. In het in 2011 bij Lannoo verschenen boek van de hand van André Gysel: 'Dokter Lievens. Dagboek van een arts in de loopgraven van WOI' staat een zoveelste getuigenis van die legendarische dag.

Het eerste deel (tot juli 1917) is door Gysel vertaald uit het Frans en herwerkt: het tweede (Nederlandstalige) deel (na juli 1917) is eveneens herwerkt.

Dokter Maurice Lievens (1896-1935) was geboren in de Ninoofse Langemuntstraat waar zijn ouders een ellengoedwinkel uitbaatten. Hij was eerst huisarts in Denderleeuw, maar na zijn huwelijk in 1912 verhuisde hij naar Knokke. Op 1 augustus 1914 werd hij gemobiliseerd en gedurende 4 jaar was hij in zowat alle sectoren van het IJzerfront actief. Einde 1919 vestigde hij zich als huisarts in Ninove waar hij in 1935 op 49-jarige leeftijd onverwacht overleed.

Dr. Lievens op een stoel in de toegang tot zijn 'medisch kabinet'
(foto: archief Heemkring Okegem)

Het eigenlijke oorlogsdagboek is onder andere voorafgegaan door een uitgebreid artikel: 'Ninove vóór en tijdens de eerste oorlogsmaanden', overgenomen uit de plaatselijke krant: 'Recht en Vrede'.

In dit artikel wordt op blz. 19 gewag gemaakt van een met de hand geschreven verslagje, neergepend door een zekere De Mont. De tekst komt uit een notitieboekje en is door een jongere geschreven want hij/zij heeft het over de schoolvakantie.

MAANDAG 24 AUGUSTUS 1914

"Zoo bleven wij hier tot dinsdag 25 augustus wanneer een knecht ons wederom kwam halen (Mama werd ongerust).

('Hier' betekent in dit geval Wieze, want op vrijdag 21 aug was hij/zij per fiets vanuit Ninove naar Wieze gereden om daar bij de familie een weinig nieuws te vernemen).

Daags te vooren waren hier vluchtelingen uit Pamel, Denderleeuw, Teralphene, Liedekerke, Haeltert, Erembodegem, Denderhoutem en zelfs van Ninove gekomen, welke zegden dat de Duitschers al het mansvolk van 15 tot 80 jaren meenamen om loopgrachten te graven. Op dit geroep waren de inwoners van Wieze en omstreken naar Dendermonde gevlucht. Alleen een tiental inwoners (mansvolk) waren te Wieze gebleven, waaronder nonkel Raymond en zijn gasten".

Tenslotte nog een laatste getuigenis uit het tijdschrift "Eigen Schoon en de Brabander" waarvan nr.2 van jaargang 2015 volledig gewijd is aan de "Eerste Wereldoorlog. Voor een van de artikelen getiteld: 'De Grote Oorlogen in West-Brabant' heeft de auteur o.a. geput uit de dagboeken van Richard Dieudonné, die drukker-uitgever was van de Gazet van Assche. Dieudonné verhaalt deze gebeurtenis als volgt:

" 't Was 12 ½ ure namiddag. Gelijk een losbrekend orkaan kwam er een menschenzee aangestormd, rukte alle personen mede en sleurde ze in duizelingwekkende vaart de verdere dorpen langs. De vreselijke vluchtpaniek was ergens ontstaan boven Lennik (langs Strijtem toe). Van Neerhasselt (Geeraadsbergen) zegt men ons later.

Men zegde dat de woeste Duitscher gansch de mannelijke bevolking meenamen. Als een stormlawine kwam het gevaarte door St.-Catharina-Lombeek en Esschene gestormd, waar al de mannen zich bij de vluchtelingen voegden. Zoo rende het orkaan over Asbeek en Assche-dorp en zoo langs Mollem, Merchtem, Peysegem tot in Buggenhoutbosch, elkaar onderwege verdringende en lopend als de hazen!

't Was waarlijk een bedroevend schouwspel. Al de duizende mannen en jongelingen uit Assche en gehuchten, de grootste bluffer voorop, deden aan de vluchtpaniek mee en renden in zinneloze vaart langs Mollem in enen adem tot aan Buggenhoutbosch waar honderden en duizende ongelukkigen zich den ingang betwistten.

Eindelijk, toen de uitzinnige schrik een weinig bedaard was, begon men elkander te ondervragen. Wat?

Van de duizende sukkelaars kon niemand uitleg geven over wat er eigenlijk gebeurd was en welk gevaar er hen dreigde! Al die dorpen waren meegelopen".

Herman Van Herreweghen

PS

Alle artikels en publicaties waar Herman naar verwijst, kunnen geraadpleegd worden in onze bibliotheek (Erfgoedkelder).

Doe mee met Rausa!

Er is veel werk op de erfgoedakker! Alle bereidwillige handen en spitse geesten zijn meer dan welkom! Meedoen, dat kan door je aan te sluiten bij een van de werkgroepen van Erfgoed Rausa, maar ook door ons af en toe eens een merkwaardige foto of document te bezorgen, ons te tippen over een interessant gebouw of een intrigerende persoon. Laat ons ook weten welke bijzondere gebeurtenis dit jaar zeker moet opgetekend worden in de Eeuwigdurende Roosdaalse Kalender!

Overigens hebben wij de voorbije maanden van verschillende mensen prachtige zaken mogen ontvangen. Al die uitzonderlijke zaken kun je komen bekijken en bestuderen, de eerste zaterdag van de maand (Erfgoedkelder, GC Het Koetshuis Strijtem, 9 tot 12 uur)

Foto: Norbert Verbestel (Fotografenvereniging Roosdaal). Winterse Woestijnwandeling